

Remissvar: Krishantering och ändrade rörelseregler för försäkringsföretag (SOU 2025:97)

Finansförbundet har av Finansdepartementet bjudits in att lämna synpunkter på den statliga utredningen (SOU 2025:97) om *krishantering och ändrade rörelseregler för försäkringsföretag* (Dnr Fi2025/01786) som lämnat förslag till hur det nya EU-direktivet om återhämtning och resolution av försäkrings- och återförsäkringsföretag ska genomföras i svensk rätt.

Finansförbundet är Sveriges största fackliga organisation inom finansbranschen med över 26 000 yrkesverksamma medlemmar. Vi har vid utarbetandet av detta remissvar samverkat med Forena, försäkringsbranschens fackförbund, då båda förbunden organiserar medlemmar verksamma inom försäkringsbranschen.

Finansförbundet vill i detta remissvar lyfta fram ett antal arbetstagarperspektiv. Vi lämnar också några konkreta medskick avseende vissa föreslagna bestämmelser som vi ser behöver beaktas i det fortsatta arbetet inför kommande proposition.

Social dialog och arbetstagarinflytande

Arbetstagarperspektiv måste säkerställas i såväl i resolutions- som återhämtningsfasen – samt i händelse av fallissemang. Även om sekretess, tidskritiska förhållanden och finansiell stabilitet kan skapa praktiska utmaningar gäller arbetsrättsliga regelverk, kollektivavtal och principerna för medbestämmande fullt ut även i en krissituation. Det behöver därför framgå uttryckligen att varken arbetsgivare eller resolutionsmyndighet kan använda en kris som skäl för att åsidosätta kollektivavtal, eller för att ensidigt förändra ersättningar och anställningsvillkor.

För försäkringsanställda, representerade av Finansförbundet, är det centralt att personalens operativa insikter och detaljerade kunskap om försäkringsaffären, riskprofilen och försäkringstagarnas situation tas tillvara i händelse av kris. Erfarenheter från finansiella kriser visar att transparens och informerad dialog mellan arbetsgivare och arbetstagarrepresentanter skapar både stabilitet och legitimitet i förändringsprocesser.

Vidare ska resolutionsmyndigheten enligt förslaget inhämta information från tillsynsmyndigheter och vid behov kontakta företaget. Ett sådant behov av kontakt med företaget kommer rimligen att uppstå. Vi ser därför att motsvarande informations- och rapporteringsskyldigheter för samlad facklig information och samråd på koncernnivå bör

säkerställas i lagstiftningens tillämpning för att undvika fragmenterad information, dubbel börda och risk för otydlighet i kommunikationen till personal. Koncernsamordnad information och samråd stärker dessutom möjligheten att upprätthålla förtroendet internt i en situation av potentiellt fallissemang.

Social dialog och inflytande får därför aldrig begränsas till situationer av försämrad solvens, utan säkerställas löpande i hela kedjan av återhämtnings- och resolutionsplanering. Detta följer också av arbetsmiljölagens krav på samverkan och de kollektivavtalade samverkansstrukturer som är etablerade i försäkringsbranschen – både avseende arbetsmiljö och medbestämmande.

Även konsekvensanalysen i betänkandet behöver kompletteras med ett arbetsmiljöperspektiv. Krishantering, rekonstruktion och resolution innebär regelmässigt ökad stress, oro och organisatorisk press på de anställda. Arbetsmiljörisker, liksom behov av stödinsatser, kan därför behöva adresseras tydligare.

Ombildning och ömsesidigheten

Enligt direktivets och utredningens uppdrag ska hänsyn tas till den svenska försäkringsmarknadens associationsrättsliga särdrag vid ombildning.

I den ömsesidiga associationsformen sammanfaller rollen som kund och ägare, vilket innebär att de rättsliga och ekonomiska effekterna av en omstrukturerings- eller resolutionsprocess träffar försäkringstagarna dubbelt. Detta gäller även för de anställda, som såväl arbetstagare som försäkringstagare och därmed ägare. Utredningen skulle behövt ägna mer utrymme åt att diskutera och motivera eventuella anpassningar för att skydda försäkringstagarna mer ingående, då detta är den oklara delen, inte själva ombildningen.

Sanktionsavgifter

Finansförbundet välkomnar ambitionen att harmonisera sanktionsreglerna med övriga finansmarknadsområdet inom Sverige och EU. Samtidigt vill vi understryka att försäkrings- och tjänstepensionsföretagens intäktsmodeller skiljer sig väsentligt från banker och andra kreditinstitut. Den föreslagna konstruktionen innebär i praktiken kraftigt höjda sanktionsavgifter för företagen i försäkringsbranschen. Vi kan emellertid inte se att detta följer ett strikt krav från EU. I ömsesidiga bolag får detta dessutom direkta konsekvenser för de försäkrade, som också är bolagens ägare.

I ett vanligt bolag tas en sanktionsavgift från den vinst som annars hade gått till aktieägarna. Det är ägarna som får betala. I de ömsesidiga bolagen finns dock inga externa ägare som tar del av vinsten. Varje krona i överskott går oavkortat tillbaka till kunderna. Sanktionsavgifter kan minska det kollektiva överskott som annars hade tillfallit försäkringstagarna i form av återbäring eller framtida pensionstillskott. Utredningens bedömning att antalet ömsesidiga bolag är få i Sverige är en missvisande bild.

Finansförbundet vill också särskilt uppmärksamma hur sanktionsavgifter mot enskilda kan komma att tillämpas i ömsesidiga försäkringsföretag. Arbetstagarrepresentanter i styrelser omfattas fullt ut av lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de anställda (styrelserepresentationslagen) och verkar i grunden inom samma associationsrättsliga ram som övriga styrelseledamöter.

Som Finansförbundet förstått det förekommer det dock att man tillämpar en särskild ordning i vissa ömsesidiga bolag som innebär ett uttryckligt undantag i fråga om arbetstagarrepresentanternas rösträtt och speglar den särskilda relationen mellan ägande och representation i bolag där arbetsmarknadens parter gemensamt bär ägaransvaret.

Mot den bakgrunden ifrågasätter Finansförbundet lämpligheten i att introducera sanktionsavgifter riktade mot enskilda fysiska personer i ömsesidiga försäkringsföretag, och uppmanar regeringen att ta hänsyn till detta i den fortsatta hanteringen av frågan.

Resolutionsfinansieringen

Finansförbundet delar utredningens bedömning att ett visst utökat utrymme för förlagslån kan vara rimligt, förutsatt att försäkringstagarnas intressen fortsatt prioriteras. I ömsesidiga företag är försäkringstagare även ägare; deras skydd måste därför vara vägledande vid bedömningen av kapitalbasens risknivå.

Kapitalbasen är ytterst bufferten som ska användas vid hastigt uppkomna solvensproblem. Upplåningen bör inte bli så omfattande eller komplex att kapitalbasens likviditet och funktion urholkas. En nivå i linje med EU-genomsnittet, med bibehållen möjlighet till snabb likviditet vid kris, framstår som en rimlig avvägning. Att finansieringen sker genom branschen, förstärker också försiktighet och inger stabilitet.

Det centrala är att försäkringstagarnas skyddsintresse värnas, och det skulle med fördel kunna diskuteras mer i detta resonemang. Här behöver man också särskilt titta på de ömsesidiga försäkringsföretagen utifrån försäkringstagarnas rättigheter, som också är ägare i dessa fall. Detsamma gäller för tjänstepensionsföretag där parterna på arbetsmarknaden utgör gemensam ägarstruktur – och fackens medlemmar indirekt. Resolutionsfinansieringen ska – under vissa omständigheter – användas för att ersätta försäkringstagare, långgivare och ägare vid resolution.

Behov av utbildning och resurser

De flesta företag som berörs av direktivet om krishantering för försäkringsföretag saknar erfarenhet av de nya kraven, inklusive upprättandet av förebyggande återhämtningsplaner. Företagen behöver därför tid, prioriterade resurser och riktade utbildningsinsatser för att både förbereda sig och anpassa verksamheten vid en eventuell kris.

Att säkerställa att det finns tydliga former och tillräckliga resurser för samrådsförfaranden med arbetstagarnas organisationer – integrerade i både återhämtnings- och resolutionsplaneringen – är centrala också i detta avseende. Det bidrar till att medarbetare

förstår förändringarna och är rustade för en potentiell krissituation.

Även de nationella resolutionsmyndigheterna behöver tid och resurser för att bygga upp kompetens, inte minst vad gäller arbetsrätt, medbestämmande och hur resolution påverkar anställda och verksamhet. Detta bör lyftas tydligare i propositionens förarbeten.

Förslag till lag om resolution av försäkringsföretag

2 kap. Resolutionsplaner - Innehåll i en resolutionsplan

13 §

Punkt 11 ”En analys av resolutionsplanens effekter på försäkringsföretagets anställda, inbegripet en bedömning av därmed förknippade kostnader, och en beskrivning av planerade förfaranden för samråd med personalen under resolutionsprocessen, i tillämpliga fall med beaktande av nationella system för dialog mellan arbetsmarknadens parter.”

Medskick:

Bestämmelsen bör inte begränsas till att beakta nationella system för social dialog ”i tillämpliga fall”. I en sektor som försäkring, där många företag verkar i koncerner med verksamhet över nationsgränser, är det nödvändigt att även uttryckligen inkludera gränsöverskridande ramverk för arbetstagarinflytande, såsom europeiska företagsråd (EWC). Dessa ramverk spelar en central roll i informations- och samrådsprocesser och bör därför framgå tydligare i lagtexten.

9 kap. Resolutionsåtgärder - Anställda och deras representanter

8 §

När Riksgäldskontoret vidtar en resolutionsåtgärd som berör de anställda, bör myndigheten informera och samråda med representanter för de anställda.

Medskick:

Enligt medbestämmandelagen (MBL) åligger det arbetsgivaren att på eget initiativ kalla till förhandling inför viktigare förändringar, och detta ska ske i ett tidigt skede av beslutsprocessen. Arbetsgivaren är således skyldig att, innan förändringar av anställnings- eller arbetsförhållanden genomförs, påkalla förhandling med berörd arbetstagarorganisation. Även arbetsgivare som inte är bundna av kollektivavtal omfattas av skyldigheten att informera samtliga berörda arbetstagarorganisationer om verksamhetens produktionsmässiga och ekonomiska utveckling samt om riktlinjer för personalpolitiken.

Vi kan konstatera att den befintliga Lagen om resolution anger att Riksgäldskontoret bör samråda med anställda och att utredningen föreslår samma formulering. Med utgångspunkt från MBL framstår dock formuleringen ”bör” som alltför svag och vi vill se ett ”ska”. Vi förstår att Riksgäldskontoret kan behöva vidta åtgärder med kort varsel, men vi ser inte detta som ett skäl att inte ha ett absolut krav på samråd. Snabba förändringar sker ofta i försäkringsbranschen och de anställdas perspektiv behövs i dessa.

Det är alltså viktigt att samråd sker i enlighet med etablerad praxis och arbetsrättslig ordning. Det har också sin bakgrund i att en betydande del av den svenska försäkringsmarknaden utgörs av ömsesidiga försäkringsbolag där kund-, medlems- och arbetstagarinflytande är centrala delar av den associationsrättsliga strukturen. Detta motiv har även utvecklats i tidigare avsnitt och bör beaktas när Riksgälden vidtar åtgärder som berör anställda.

Förslag till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)

12 §

Medskick:

Vi välkomnar att förmånsrätten för arbetstagares lönefordringar kvarstår och tydliggörs i samband med införandet av nya regler om krishantering och resolution för försäkringsföretag.

Vi vill dock understryka att harmonisering med EU:s IRRD inte får leda till att arbetstagares ställning försvagas i praktiken. Vid resolution bör staten säkerställa att lönegarantin fungerar effektivt och att uppsägningstider respekteras.

Vi noterar att förmånsrätten vid tvist om lönefordran är beroende av snäva tidsfrister för förhandling och talan. Detta riskerar att missgynna arbetstagare i komplexa ärenden och kan påverka rättssäkerheten, särskilt vid kriser där information och juridiskt stöd är svårt att få. Dessa regler bör ses över för att säkerställa att arbetstagare inte hamnar i en rättslig eller ekonomisk utsatthet.

Camilla Linder

Förbundsordförande Finansförbundet

Jakob Harge

Föredragande